

между предпринимателями и рынком / Пер. с пол. – Харьков: Изд-во Гуманитарный Центр, 2003. – 480 с. 3. Кеглер Г., Доулинг П., Тейлор Б. и др. Реклама и маркетинг в Интернете / Пер. с англ. – М.: Альпина Паблишер, 2003. – 640 с. 4. Котлер Ф. Маркетинг-менеджмент. – СПб.: 2003. – С. 782. 5. Ландреви Ж., Леви Ж., Линдон Д. Меркатор. Теория и практика маркетинга / Пер. с франц.: В 2 т. – М.: МЦФЭР, 2006. – 664 с. 6. Литовченко І.Л., Пилипчук В.П. Интернет-маркетинг: Навч. посібник: – К.: Центр учб. літ., 2008. – С. 102–104. 7. Литовченко І.Л. Новые формы коммуникации в Интернет-маркетинге / Вісник соціально-економічних досліджень: Зб. наук. праць. Вип. 33. – Одеса, 2008. – 193. – 198 с. 8. Окландер М.А. Проблеми формування маркетингової системи країни. – К.: Наук. думка, 2002. – 168 с. 9. Окландер М.А., Литовченко І.Л. Комплекс Интернет-комунікацій у маркетингу // Маркетинг в Україні. – 2008. – № 3. – С. 29–35. 10. Попкова Е.Г., Акимова О.Е., Митрахович Т.Н. Классификация маркетинговых коммуникаций. Как избежать терминологической путаницы? // Маркетинг в России и за рубежом. – 2008. – № 6 (68). – С. 50–57. 11. Павленко А.Ф., Вовчак А.В., Примак Т.О. Маркетингові комунікації: сучасна теорія і практика: Монографія. – К.: КНЕУ, 2005. – 408 с. 12. Примак Т.О. Маркетингові комунікації. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 300 с. 13. Ромат Е. Реклама в системе маркетинга. – К.: Студцентр, 2008. – 608 с. 14. Успенский И. Энциклопедия Интернет-бизнеса. – СПб.: Питер, 2001. – С. 15. Хэнсон У. Internet-маркетинг. – М.: ЮНИТИ, 2002, – 528 с. 16. <http://index.bigmir.net>. 17. <http://secondmoscow.ru/wp-content/uploads/2007/07/parks.JPG>. 18. <http://www.kzero.co.uk/blog/?p=2297>.

УДК 338.1:330.564.2:330.35

С.І. Лозинська

Львівська комерційна академія

ЗНАЧЕННЯ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ У ФОРМУВАННІ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

© Лозинська С.І., 2009

Проаналізовано значення доходів населення у формуванні економічного зростання. Показано динаміку доходів населення України за даними Держкомстату України (за період 2000–2008 рр.). Розглянуто чинники, які впливають на зростання доходів населення. Доведено, що підвищення добробуту населення і зв'язане з ним збільшення платоспроможного попиту будуть сприяти розвитку економіки країни.

The analysis of value of role of profitsof population is conducted in forming of the economy growing. The dynamics of profitsof population of Ukraine is rotined from data of Derzhkomstatu of Ukraine (for period 2000-2008 years). Factors which influence on growth of profits of population are considered. It is well-proven that the increaseof welfareof population and increase of solvent demand related to him will assist development of economy of country.

Постановка проблеми

Як відомо, доходи мають дуже важливе значення в житті кожної людини. Вони є безпосереднім джерелом задоволення її необмежених потреб. Заробітна плата є основним джерелом доходів людини. Але нерідко її розмір не достатній для дотримання навіть найнеобхідніших умов існування людей. Тому виникає необхідність держави регулювати заробітну плату, а для населення шукати інші джерела доходів. Як правило, доходи більшої частки населення бувають нижчими порівняно з доходами незначної частки населення. У зв'язку з цим, виникає соціальна напруженість в суспільстві, про подолання якої також доводиться піклуватися державі. Встановлено, що чим

більші доходи, тим вищий попит на продукцію і послуги, вироблені в різних галузях народного господарства, тим вища якість продукції, оскільки виникає зацікавленість працівників для досягнення кращих остаточних результатів. Це, свою чергою, сприяє підвищенню конкурентоспроможності та ефективності виробництва, а значить поліпшенню економічної ситуації в країні. Тому регулювання доходів, і передусім, заробітної плати є часткою політики будь-якої держави. Отже, доходи населення і джерела їх формування заслуговують на пильну увагу фахівців, а всі проблеми, з ними зв'язані, вимагають швидкого вирішення. Тому ця тема є актуальною в будь-які часи, в будь-якій країні, при будь-якому економічному стані [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблема розподілу доходів є одвічною в економічній теорії. Розумінню необхідності соціального регулювання і вирішенню проблеми соціальної нерівності і соціальної справедливості сприяли теорії кінця XIX – середини XX ст.: “теорія “добробуту” А. Пігу, “нова теорія добробуту” В. Парето, праці представників “соціальної школи” (Дж. Коул, Г. Мюрдаль, Л. Ерхард, Ф. Перру, Т. Веблен, Дж. Гелбрейт та ін.). Здійснена ними критика неокласичної теорії цін і доходів, розробка пропозицій щодо активізації соціальної політики держави з метою пом'якшення соціальних суперечностей і реалізації “керованої еволюції” сприяли усвідомленню суспільством необхідності узгодження принципу ринкової свободи із соціальним регулюванням, формуванню соціальної держави у розвинутих країнах [3]. Дослідженню соціальних процесів у трансформаційній економіці присвячені численні публікації як вітчизняних (В. Бевза, Ю. Буздугана, Е. Лібанової, В. Мандибурри, А. Ревенко, М. Соколика, О. Уяздовської та ін.), так і зарубіжних дослідників (А. Абалкіна, Т. Заславської, Т. Римашевської та ін.).

Зазначена проблема внаслідок своєї складності залишається ще недостатньо вивченою і потребує активізації пошуку шляхів виходу з кризового стану, державного регулювання відносин розподілу доходів та посилення соціальної орієнтації реформ [4].

Формулювання цілей статті

Метою роботи є розкриття змісту доходів населення, визначення джерел зростання доходу населення та проведення аналізу значення доходів населення у формуванні економічного зростання; розроблення пропозицій щодо підвищення добробуту населення і збільшення доходів України.

Виклад основного матеріалу.

Доходи населення об'єднують обсяг нарахованих у грошовій та натуральній формі: заробітної плати (а також одержану населенням з-за кордону), прибутку та змішаного доходу, одержаних доходів від власності, соціальних допомог та інших поточних трансфертів. Політика доходів є важливою складовою системи державного регулювання соціально-економічних відносин. Як макроекономічний показник доходи населення, структура їх формування та витрат характеризують систему розподільчих відносин країни, добробут її громадян, ступінь їхньої соціальної захищеності. Розподіл суспільного продукту має винятково важливе значення не тільки у забезпеченні процесу суспільного відтворення, а й у формуванні потужних мотивів та стимулів до високопродуктивної праці. Розподільчі відносини, будучи похідними від відносин власності, безпосередньо впливають на соціальну структуру суспільства [3].

Гарантування добробуту громадян потребує ефективного функціонування продуктивних сил, впорядкування державою економічної і соціальної діяльності, перерозподілу національного доходу на користь найменш забезпечених, неконкурентоспроможних на ринку праці груп населення. Соціальна нерівність загрожує соціальній стабільності і знижує економічну ефективність внаслідок низької конкурентоспроможності споживачів [1].

Як відомо, існують різні джерела зростання доходів населення. Серед них: більш кваліфікована праця; накопичення капіталу; технічний прогрес; поліпшення економічної організації суспільства.

Виробництво товарів і послуг, що створюють наш добробут, вимагають витрат праці і інтелектуального потенціалу, устаткування і інвестицій, організації трудового процесу.

Підвищення кваліфікації працівників – освіта, навчання і набуття досвіду є головними засобами досягнення вищої кваліфікації. Удосконалюючи свої навички, люди примножують головний капітал – власні здібності.

Використання людського інтелекту, що винаходить нові товари або ефективніші технології виробництва – найважливіше джерело економічного зростання. Останніми роками стрімкий розвиток техніки повністю перетворив наше життя. Винаходи та вдосконалення нових технологій істотно змінили характер нашої роботи і дозволили протягом останніх років.

Значне поліпшення економічної організації суспільства обумовлюється змінами в законодавстві, які завжди були важливим джерелом економічного прогресу. Ефективна економічна організація суспільства сприяє господарській співпраці людей і скеровує ресурси на виробництво потрібних їм товарів.

Види доходів населення України наведено у таблиці, та динаміка їх зростання показана на рисунку.

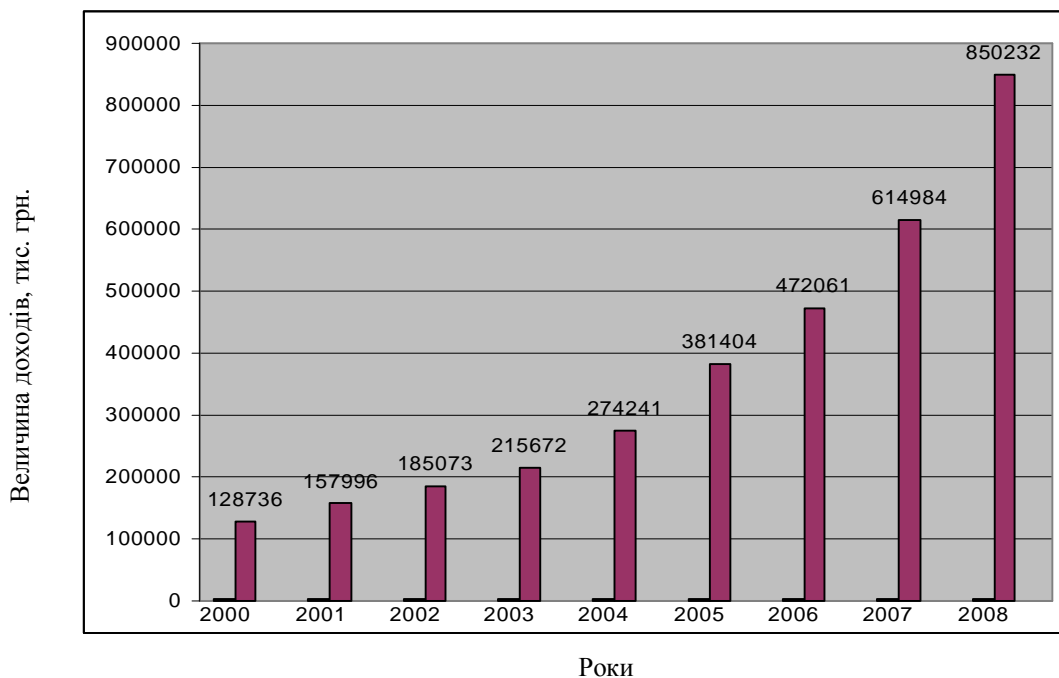
Доходи населення України за період 2000–2008 рр.

Роки	Заробітна плата	Прибуток та змішаний дохід	Доходи від власності	Соціальні допомоги та інші одержані поточні трансферти	Доходи загальні	Доходи у порівнянні з 2008 роком, %
2000	55853	24696	3322	44865	128736	15,14
2001	67389	29518	4275	56814	157996	18,58
2002	78950	33540	5297	67286	185073	21,77
2003	94608	36330	6706	78028	215672	25,37
2004	117227	43828	8337	104849	274241	32,25
2005	160621	58404	11072	151307	381404	44,86
2006	205120	69186	13855	183900	472061	55,52
2007	270605	93679	20434	230266	614984	72,33
2008	360176	128646	30202	331208	850232	100

Аналіз доходів населення України, за даними Держкомстату України за період 2000–2008 рр., свідчить про істотне їх зростання. Як видно з таблиці, у 2008 році порівняно з 2007 роком доходи населення України зросли на 27,7 %. Найістотніше значення у формуванні доходів має заробітна плата. Так, реальна заробітна плата в 2008 році порівняно з 2006 роком зросла на 43,05 %. За період 5 років (2003–2008 рр.) доходи зросли на 74,63 % [7].

В останні роки особливу актуальність набувають питання, пов'язані із забезпеченням зростання доходу населення. За даними Держкомстату України, у структурі доходів населення основну частку становить заробітна плата. Отже, значення доходів населення істотно впливає на формування економічного зростання України. Із збільшенням доходів населення України – зростає економіка України. Підвищення добробуту населення і пов'язане з ним збільшення платоспроможного попиту сприятимуть розвитку економіки країни.

Економічні стимули є засобом встановлення взаємозв'язку між інтересами і виступають певною формою реалізації різних видів економічних інтересів. Щоб одержати заробітну плату, працівники повинні створити чистий продукт, прибуток, тобто реалізувати економічний інтерес підприємства.

Динаміка зростання доходів населення

Мотивація діяльності починається не тільки з проголошення власності. Досвід показує, що реалізація останньої залежить від пропорцій розподілу доходів, вагомим значенням тут має держава.

Оголошення певної форми власності, зокрема приватної, ще недостатньо для створення мотивації економічної діяльності. За допомогою непосильних податків можна вилучити значну частину доходів і підірвати мотиви до економічної діяльності. Тому мотиваційний механізм діяльності залежить від створення справедливої системи розподілу доходів, яка повинна бути побудована на основі таких принципів:

- отримання доходів за працю, зокрема підприємницьку, землю, капітал;
- залежності основної частини доходів від результатів праці, рівня економічної діяльності суб'єктів господарства;
- розмір доходів при врахуванні рівня розвитку продуктивних сил повинен забезпечувати нормальні (суспільне необхідні) умови життя; сталості розподілу доходів;
- відсутності зрівнялівки в розподілі доходів;
- неприпустимості надмірної диференціації доходів у суспільстві, дотриманні соціальної справедливості;
- усуненні всякої дискримінації за статтю, національністю, соціальним походженням.

У соціально орієнтованій ринковій економіці мають враховуватися істотні відмінності у здібностях працівників. Це означає, по-перше, створення однакових умов для їх розвитку; по-друге, надання роботи за здібностями; по-третє, створення необхідних умов для високоефективної праці [2, 5].

Розподіл доходів – це стадія відтворення, яка займає проміжне місце між виробництвом і споживанням. Реалізована на ринку продукція перетворюється на грошову виручку. Після вилучення з неї вартості спожитих засобів виробництва залишається грошовий (валовий) доход, або новостворена вартість, під час розподілу якого виникають вертикальні зв'язки: між державою і членом суспільства, між державою і підприємством, між підприємством і його працівником, між власником засобів виробництва і найманим робітником тощо. У цих зв'язках виявляються різноманітні форми доходів, кожна з яких має своє економічне призначення [2].

Об'єктивно розподіл доходів залежить від того, що новостворена вартість складається з необхідного продукту, який використовується для задоволення потреб безпосередньо виробників, і додаткового продукту для задоволення особистих потреб підприємців і загальних суспільних потреб (розширення виробництва, соціальної та духовної сфери, створення резервів).

Спочатку здійснюється розподіл доходу між державою і підприємством будь-якої форми власності. Об'єктом такого розподілу є прибуток – різниця між ціною, за якою підприємство реалізує свою продукцію, та її собівартістю.

Прибуток підприємства розподіляється на дві частини: одна переходить в розпорядження держави, друга – залишається в розпорядженні підприємства. Це особлива форма розподілу, від якої залежить існування держави, фінансування загальнодержавних програм розвитку народного господарства, соціально-культурних заходів, утримання державного апарату, забезпечення оборони країни. Разом з тим в результаті розподілу доходів підприємство повинно мати умови для відповідної господарсько-фінансової діяльності.

Підприємство сплачує державі податок на прибуток до державного бюджету. Світова практика господарювання в умовах ринкових відносин має переважно однаковий принцип розподілу прибутку у вигляді податку. Розмір останнього залежить тільки від розміру прибутку і має для всіх однакову міру вилучення (певна частка з прибутку).

Важливе значення має установлення пропорції розподілу прибутку між державою і підприємством. Якщо вилучається надмірна частка прибутку, то підприємство втрачає стимули для розвитку виробництва, не має можливості для поліпшення соціальних умов життя людей. По суті, підривається основна ланка народного господарства, від якої залежить доля розвитку всього суспільства.

Водночас, якщо держава не матиме достатніх коштів, то це негативно позначатиметься на науково-технічному і економічному прогресі всього суспільства. Розвиток фундаментальних наук, нових напрямів технічного прогресу, вирішення деяких глобальних проблем можливі тільки за умови участі держави та її централізованих фондів.

Отже, важливим принципом розподілу доходу є встановлення оптимального співвідношення, яке створювало б сприятливі умови для поєднання економічних інтересів суспільства і підприємств.

Показники реальних доходів населення найповніше характеризує рівень добробуту народу через сімейні доходи.

Є доволі різноманітні джерела сімейних доходів. Це оплата праці, надходження із суспільних фондів споживання, доходи від кооперативної діяльності, доходи від особистого підсобного господарства, доходи від індивідуальної трудової діяльності. Всі ці джерела сімейних доходів мають трудове походження.

Частина доходів сім'я одержує із суспільних фондів споживання у вигляді безплатних послуг, грошових виплат і натуральної оплати. Це в основному пенсії, стипендії, допомоги, дотації на путівки в санаторії, будинки відпочинку, дитячі табори відпочинку, на утримання дітей в дошкільних закладах. Цим джерелом переважно користуються багатодітні сім'ї. У його формуванні закладена праця всього суспільства і разом з тим кожного працездатного члена сім'ї.

Розвиток виробництва, зростання багатства суспільства і його членів зумовлюють збільшення заощаджень і нагромаджень, які використовуються для поліпшення добробуту і подальшого розвитку виробництва.

Диференціація трудових доходів втратила економічний зміст, оскільки базується на рівні, який не забезпечує реалізацію навіть відтворювальної функції. З іншого боку, наростає диференціація на нетрудовій основі, яка часто не вписується у правове поле. Прослідковується тенденція до пояснення функціонування середніх і багатих верств на основі володіння (привласнення) засобів виробництва, а не реалізації власності у формі доходів, як це прийнято у світі.

Збільшення реального продукту і доходу можна одержати за допомогою залучення більшого обсягу виробничих ресурсів, або продуктивнішим їх використанням. Величина реального ВВП визначається як добуток трудових витрат на продуктивність праці, а величина трудових витрат залежить від чисельності зайнятих та середньої тривалості робочого тижня. Враховуючи це, кількість зайнятих залежить від загальної чисельності населення у працездатному віці та частки в ньому того населення, яке бере активну участь у суспільному виробництві. Середня тривалість робочого тижня в кожній країні визначається чинними законами про працю, колективними договорами, структурними

особливостями економіки тощо. Продуктивність праці перебуває під впливом різних факторів, серед них виділяють технічний прогрес, фондооснащеність, якість робочої сили.

Висновки і пропозиції

У роботі проаналізовано значення доходів населення на формуванні економічного зростання. Аналіз доходів населення України за даними Держкомстату України за період 2000–2008 року свідчить про істотне зростання доходів. Із збільшенням доходів населення України, зростає економіка України. Підвищення добробуту населення і зв'язане з ним збільшення платоспроможного попиту сприятимуть розвитку економіки країни. Отже, значення доходів населення істотно впливає на формування економічного зростання України.

1. Макконел К.Р., Брю С.Л. *Економікс: Принципи, проблеми и политика / Пер. с англ.* – М.: Республика, 1992. 2. *Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник / Відп. ред. Г.Н. Климко.* – 5-те вид., випр. – К.: Знання-Прес, 2004. 3. Будаговська С., Кілієвич О. та ін. *Мікроекономіка і макроекономіка.* – К.: Основи, 2003. – 517 с. 4. *Економічна теорія: Макро- та мікроекономіка: Навч. посібник / За ред. З.Г. Ватаманюка та С.М. Панчишина.* – Львів: Інтереко, 1998. – 708 с. 5. *Економічна політика / За ред. О.О. Беляєва.* – 2-ге вид.. – К.: КНЕУ, 2006. – 288 с. 6. <http://economics.wideworld.ru/>. 7. www.ukrstas.gov.ua.

УДК 338.45

З.С. Люльчак, О.П. Карпій, Г.І. Ільчук*

Національний університет “Львівська політехніка
Львівський державний інститут новітніх технологій та управління ім. В.Чорновола

ЗАСАДИ КОНСОЛІДАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ У ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОМУ КОМПЛЕКСІ УКРАЇНИ

© Люльчак З.С., Карпій О.П., Ільчук Г.І., 2009

Наведено концепцію організаційних і фінансових зв'язків між підприємствами паливно-енергетичного комплексу України в аспекті зростання їх конкурентоспроможності. Розглянуто принципові цілі і передумови, а також принципи фінансової і організаційної концентрації відповідних підприємств. У запропонованих рішеннях визначені як переваги, так і недоліки, труднощі у об'єднанні підприємств, які зумовлені наявним станом підприємств цього сектора економіки, а також суспільними передумовами.

The concept of organisational and financial links between the fuel and power companies of Ukraine is represented in the aspect of their rising competitiveness. The aims and premises of principle were revised as well as the principles of financial and organisational concentration of the qualifying companies. In offered decisions, the advantages and disadvantages were determined, as well as the merger difficulties which were caused by the present condition of companies of this economical sector as well as social premises.

Постановка проблеми

Спостереження явищ, які відбуваються на світових і європейських паливно-енергетичних ринках, в контексті українських інтеграційних амбіцій спричиняє повторний розгляд цільової структурної системи і формально-правових зв'язків, які функціонують у сфері діяльності паливно-енергетичного сектора економіки. Потреба інтегрованого підходу до змін у названому секторі виникає з економічних, суспільних передумов, вимог у сфері захисту навколишнього середовища, а також з особливостей технологічного прогресу видобування і споживання енергетичних ресурсів.